

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 345/08-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti K. B., Ž., zastúpenej advokátom Mgr. R. K., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 konať bez zbytočných prietáhov.

3. K. B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 655 € (slovom dvetisícšesťstopäťdesiatpäť eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť K. B. trovy právneho zastúpenia v sume 265,92 € (slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatdva centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. R. K., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2008 doručená sťažnosť K. B., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. K., Ž., ktorá bola faxovým podaním 15. októbra 2008 a následne podaním doručeným 20. októbra 2008 písomne doplnená. Sťažovateľka sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99.

Na výzvu ústavného súdu z 13. októbra 2008 sťažovateľka faxovým podaním doručeným 15. októbra 2008 a následne podaním doručeným 20. októbra 2008 svoju sťažnosť opravila.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobným návrhom doručeným okresnému súdu 4. júna 1999 domáhala náhrady škody na zdraví spôsobenej pri dopravnej nehode. Vec bola okresným súdom zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 969/99.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: „*V danom prípade ide o viac ako 9 rokov trvajúci spor, hoci sa jedná o právne i fakticky jednoduchú vec, vzhľadom na to že súd má rozhodnúť len o výške náhrady škody, pričom zodpovedný subjekt je zrejmý a jasný v zmysle*

záverov trestného konania a porušovanie základného ústavného práva sťažovateľky podľa ust. §-u 48 ods. 2 Ústavy SR pokračuje aj naďalej, konanie nie je ani po viac ako deviatich rokoch ukončené, a to ani po snahe sťažovateľky odstrániť prietahy prostredníctvom žiadostí o nariadenie pojednávania a sťažnosti pre prietahy v konaní a to na oboch stupňoch súdov!!!!

Od podania návrhu na začatie konania sťažovateľka vždy riadne a včas reagovala na jednotlivé výzvy súdu. Z časových súvislostí uvedených vyššie je zrejmé, že to bol súd, ktorý svojou nečinnosťou celé konanie predlžuje. Sťažovateľka má záujem na čo najrýchlejšom prejednaní celej veci: a to najmä s poukazom na tú skutočnosť, že práve toto konanie má za cieľ zmierniť zdravotné - fyzické i psychické následky úrazu, ktorý sťažovateľky utrpela pri dopravnej nehode spôsobenej odporcom 1). Napriek tomu však predmetné konanie nie je do dnešného dňa právoplatne skončené.“

Sťažovateľka podala 28. septembra 2007 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99. Predseda okresného súdu sťažnosť uznal za čiastočne opodstatnenú.

Podľa názoru sťažovateľky došlo postupom okresného súdu v označenom konaní k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 konal bez zbytočných prietahov, a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 345/08-17 z 30. októbra 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od neho očakávať ďalšie objasnenie veci.

Na základe výzvy ústavného súdu sa podpredseda okresného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom doručeným ústavnému súdu 9. decembra 2008, v ktorom okrem iného uviedol: *„Podľa vyjadrenia konajúceho sudcu bol spis sudcovi predložený dňa 20. 11. 2008 po tom, ako sa vrátil z Krajského súdu v Žiline. Od vyhlásenia pôvodného rozsudku v r. 2005 došlo k výmene sudcu a doplňujúcim uznesením bude potrebné vyjasniť dielčie skutkové okolnosti tak, aby výrok rozsudku zodpovedal jeho odôvodneniu. Tento úkon si tak vyžaduje nové štúdium spisu. Napriek problémom v senáte 8C v posledných mesiacoch sudca vec prednostne vybaví a dohliadne, aby rozhodnutie bolo vydané do 12. 12. 2008.*

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti hodnotím podanú sťažnosť vo vzťahu k Okresnému súdu Žilina ako čiastočne dôvodnú. V konaní došlo k určitému zdržaniu, pričom toto zdržanie v posledných rokoch bolo spôsobené najmä zmenou zákonného sudcu na Okresnom súde v Žiline. Okresný súd v Žiline uskutočnil po vrátení spisu všetky úkony potrebné na rozhodnutie o podaných odvolaniach. Ohľadom dôvodnosti podanej sťažnosti vo vzťahu k celkovej dĺžke konania treba poukázať aj na skutočnosť, že k celkovej dĺžke konania výrazne prispel Krajský súd Žilina. Ako to vyplýva aj zo samotnej podanej sťažnosti, k zdĺhavému vybavovaniu podaného odvolania dochádzalo predovšetkým z dôvodu prieťahov na strane Krajského súdu Žilina, ktorý prvýkrát vrátil spis Okresnému súdu Žilina po viac ako 9 mesiacoch, a to bez meritórneho rozhodnutia. Po opätovnom predložení Krajský súd Žilina spis vrátil z dôvodu chýb v písaní aj napriek tomu, že spis mal prvýkrát k dispozícii ešte v r. 2005, kedy tieto chyby mohli byť zistené. V súčasnej dobe vzhľadom na opätovné vrátenie spisu z Krajského súdu Žilina je potrebné, aby sudca spisový materiál naštudoval a rozhodol o odstránení chýb pôvodného rozhodnutia. Ústavnému súdu preto navrhujem, aby pri rozhodovaní o dôvodnosti podanej sťažnosti vo vzťahu k Okresnému súdu Žilina zohľadnil aj skutočnosť, že za podstatnú časť vzniknutých prieťahov Okresný súd Žilina zodpovednosť nenesie.“

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 23. decembra 2008 k vyjadreniu podpredsedu okresného súdu zhrnul chronológiu konania okresného súdu a Krajského súdu v Žiline a uviedol, že „...z trvania sporu v dĺžke 115 mesiacov sa svojou nečinnosťou OS ZA podieľa na viac ako 85 % celkového trvania sporu. Je teda zrejmé, že v predmetnom konaní, ktorého primárnym cieľom je odstrániť negatívne dôsledky poškodenia zdravia, vznikli podstatné prietahy, rovnako ako je zrejmé, že vznikli nečinnosťou Okresného súdu Žilina. Sťažovateľka teda v celkom rozsahu trvá na dôvodoch uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti zo dňa 18. 8. 2008.“.

Ústavný súd si z okresného súdu vyžiadal spisový materiál v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 a oboznámil sa s jeho obsahom.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 61/98, IV. ÚS 59/03) a tento účel možno dosiahnuť až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03).

K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil so žiadosťou na súd (IV. ÚS 195/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha preskúmvanej veci (napr. I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnosť s'ťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory o náhradu škody na zdraví za bolesť a s'ťaženie spoločenského uplatnenia tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej stránke hodnotiť ako zložitú.

Po preštudovaní spisu okresného súdu ústavný súd napadnuté konanie nehodnotí po skutkovej stránke ako zložitú.

2. Správanie s'ťažovateľov ako účastníkov súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť pripísané na ťarchu s'ťažovateľky v súvislosti s posudzovaním, či v preskúmvanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní a v doterajšom priebehu zistil tieto obdobia jeho nečinnosti:

- od 4. júna 1999, keď bola podaná žaloba, do 24. januára 2003 (uznesenie o pripustení zmeny petitu),
- od 9. decembra 2005 (krajský súd vrátil spis na dorubenie súdneho poplatku) do 28. novembra 2006 (okresný súd vyzval žalovaného v 1. rade na doplatenie súdneho poplatku),
- od 2. mája 2008 (spis bol vrátený krajským súdom na odstránenie zrejmych chýb v písaní a počítaní) minimálne do decembra 2008.

Okrem uvedených období nečinnosti okresného súdu bolo napadnuté konanie poznačené tiež neefektívnou a nesústredenou činnosťou.

Okresný súd prvýkrát predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 8. júna 2005 bez toho, aby bola splnená procesná podmienka - zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie v správnej výške.

Okresný súd po vrátení spisu krajským súdom 9. decembra 2005 vyzval na doplatenie poplatku až 28. novembra 2006, teda takmer jeden rok po vrátení spisu. Následne okresný súd uznesením č. k. 8 C 969/99-177 zo 14. februára 2007 (ďalej len „uznesenie o zastavení“) zastavil konanie o odvolaní, ktoré odôvodnil nezaplatením súdneho poplatku napriek tomu, že súdny poplatok bol zaplatený už 14. decembra 2006.

Krajský súd musel 2. mája 2008 opätovne vrátiť spis okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia z dôvodu vykonania opravy rozsudku pre chyby v počítaní.

Opravné uznesenie podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku okresný súd do doručenia vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti 9. decembra 2008 nevydal.

Na základe týchto zistení ústavný súd konštatoval, že činnosť okresného súdu v napadnutom konaní bola neefektívna a nesústredená, keď mu bol predmetný súdny spis krajským súdom trikrát vrátený ako predčasne predložený z dôvodu procesných pochybení.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o zmene zákonného sudcu ústavný súd neakceptoval. Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí či námietka častých zmien zákonných sudcov, neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy či dokonca technická nefunkčnosť súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 140/07).

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, že aj činnosť krajského súdu po predložení spisu na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku a o odvolaní proti uzneseniu o zastavení bola neefektívna a nesústredená (krajský súd vrátil spis prvýkrát okresnému súdu na dorubenie poplatku po 6 mesiacoch, o odvolaní proti uzneseniu o zastavení rozhodoval 5 mesiacov a spis vrátil na vykonanie opravy pre chyby v počítaní po takmer 7 mesiacoch).

Ani túto obranu okresného súdu však ústavný súd nemôže akceptovať. Ústavný súd poukazuje na to, že predmetom konania na ústavnom súde je sťažnosť na postup okresného súdu a nie krajského súdu. Okresný súd namiesto snahy odstrániť svoje pochybenia po viacnásobnom vrátení spisu krajským súdom bol nečinný.

Vzhľadom na to ústavný súd v súlade s predchádzajúcou judikatúrou konštatoval, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby právna neistota sťažovateľky v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 9 rokov od jeho začatia (napr. IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 došlo k zbytočným prieťahom,

a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 969/99 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk. Uplatňovanú sumu zadosťučinenia odôvodnila vysokou mierou právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou okresného súdu a tým, že nepriaznivé dôsledky úrazu v oblasti rodinného, pracovného a osobného života a obmedzenie, ktoré pre sťažovateľku tento úraz priniesol, zostávajú nevykompenzované.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie označeného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu prietáhov okresného súdu v konaní, faktickú

zložitosť veci, správanie sťažovateľky v konaní) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 2 655 € (80 000 Sk).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. R. K. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 635,86 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 105,42 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,30 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). K tomu bola pripočítaná 19 % daň z pridanej hodnoty v sume 42,45 €. S poukazom na § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia v sume 265,92 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2009